Masterclass NSR-congres, 29 september 2026

Financiële gezondheid van jongeren versterken

dr. Rosanne Oomkens
Lector Schulden en Incasso
Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht

HOGESCHOOL UTRECHT

HIER KOMT ALLES SAMEN

Financiële gezondheid jongvolwassenen

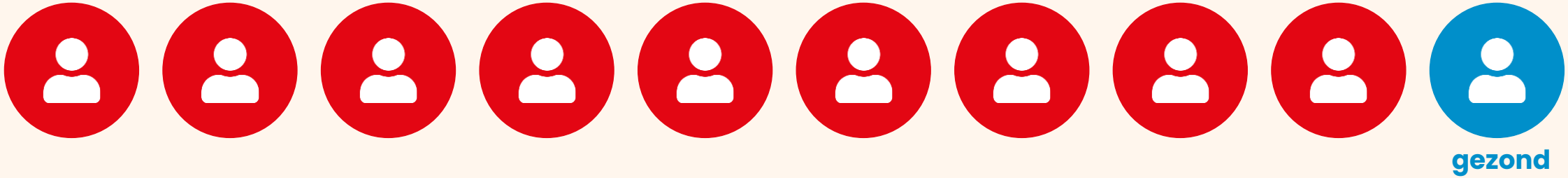

9 op de 10 jongvolwassenen is financieel kwetsbaar of financieel ongezond

12% is financieel gezond. In 2021 was dat 23%.

Bron: Deloitte (2025)

Hoe het met jongeren gaat

Niet terug te zien in schuldenregistraties

BKR

33.000
→ 19.000

CBS

stabiel

Zit in geen van beide

- BNPL
- Studieschuld DUO
- Huur
- Energie
- Lenen bij familie

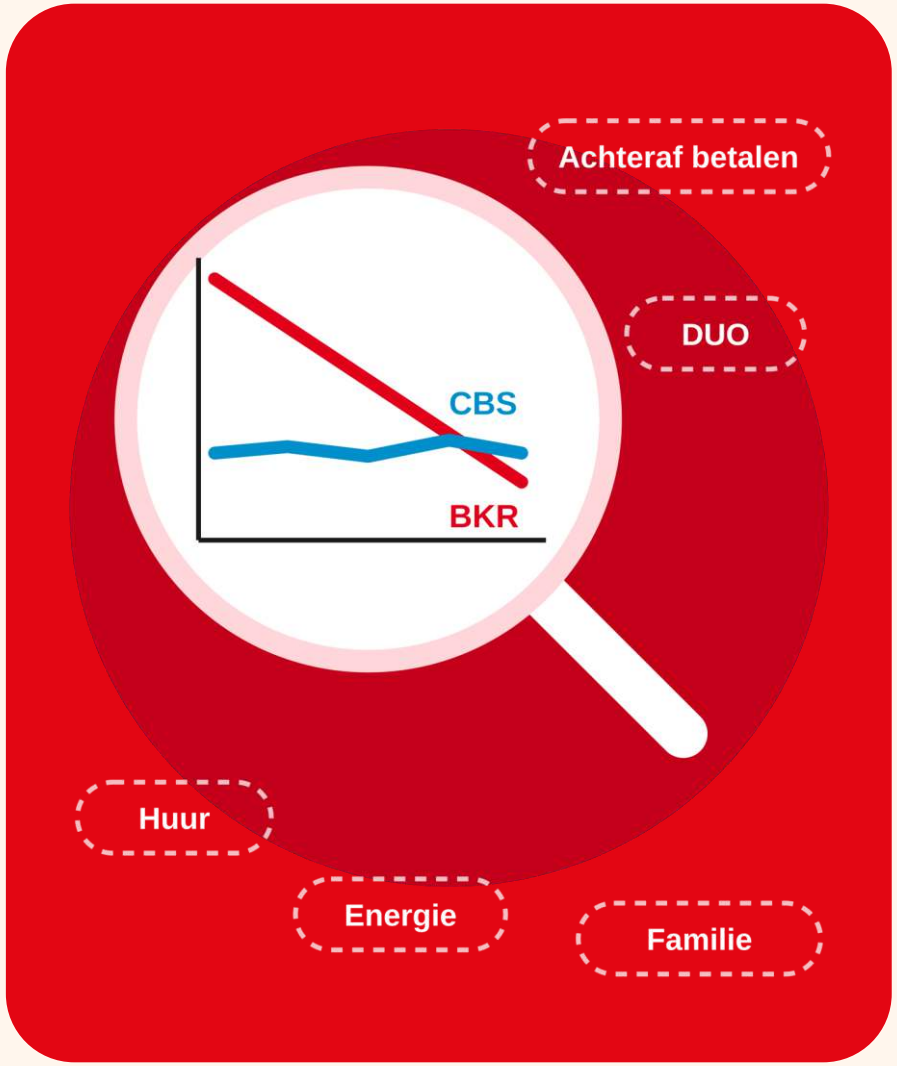

Bronnen: BKR (2025); CBS, Schuldenproblematiek in beeld.

Waar jongeren met schulden naartoe gaan

50%

gaat naar de ouders

1%

gaat naar de schuldhulpverlening

Wat hen tegenhoudt

78% schaamt zich voor rekeningen die ze niet kunnen betalen

38% vindt bellen eng

Wat averechts werkt

Zeggen dat iemand zich nergens voor hoeft te schamen leidt tot minder contact

Bronnen: Flanderijn (2024); Dijkstra et al. (2023); Seip (2023).

Waar jongeren met schulden hulp zoeken

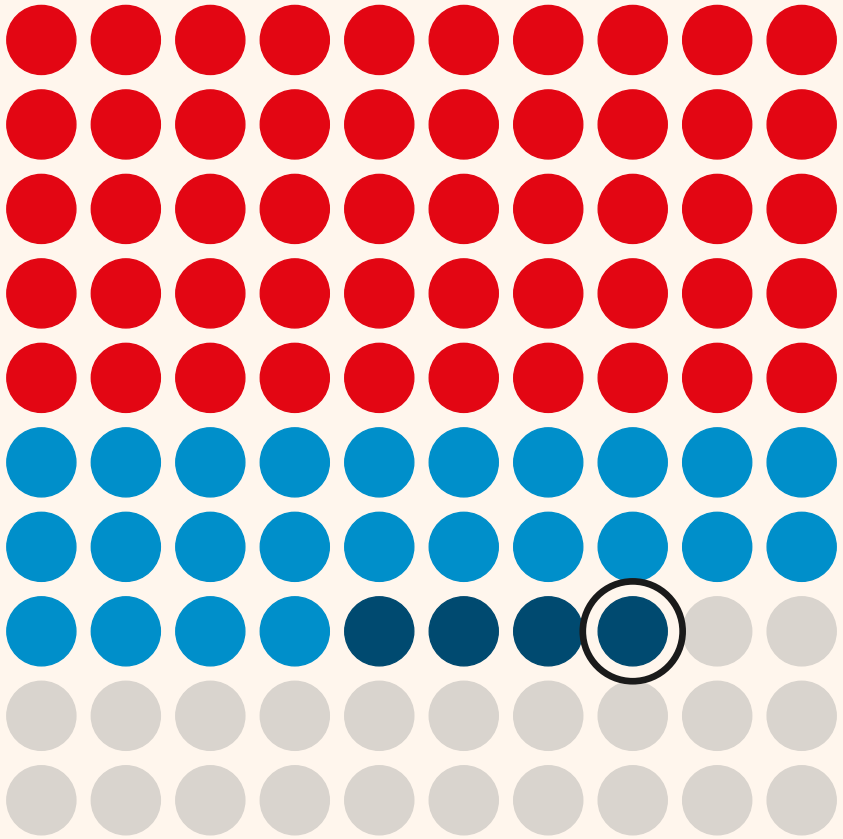

- 50% naar de ouders
- 24% naar andere familie of vrienden
- 4% naar formele hulp
- de rest noemde geen van deze

1 van de 100 gaat naar schuldhulpverlening

Bron: Flanderijn (2024), onder jongeren met schulden. Geen bereikcijfer van een specifieke organisatie.

De wereld waarin jongeren met geld leren omgaan

37%

heeft een wisselend inkomen

30%

van het inkomen van starters gaat naar wonen

105.000

huishoudens per jaar krijgen de knip op 18

1 klik

achteraf betalen, gokken, een cryptowallet

Bronnen: Nibud (2023); Van Dongen et al. (2024); Van den Enden, Weijers & Veerman (2025).

Hun wereld

Achteraf betalen gaat vaker mis bij jongeren

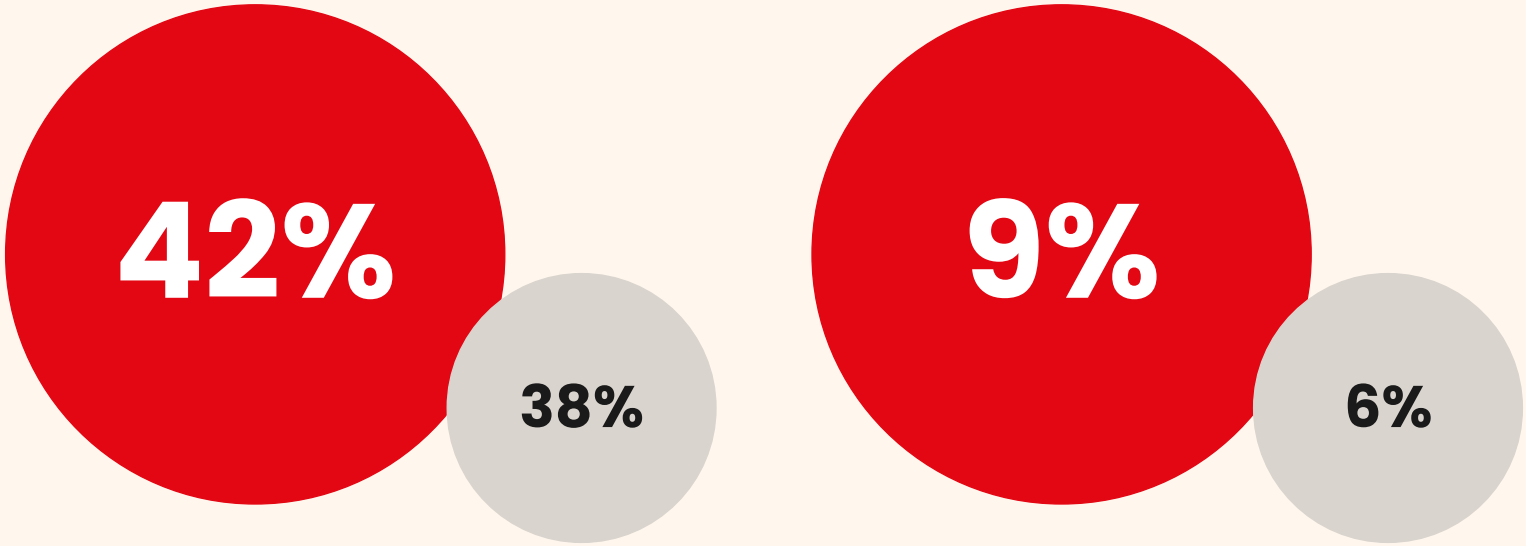

Ruim 1/3

van de incassozaken gaat over een aankoop onder €50

Nog onzichtbaar

Geen krediettoets, geen BKR. Stapeling bij meerdere aanbieders zie je niet.

Bron: AFM (2025), Buy Now Pay Later marktupdate.

Oververtegenwoordigd bij online gokken

9,4%

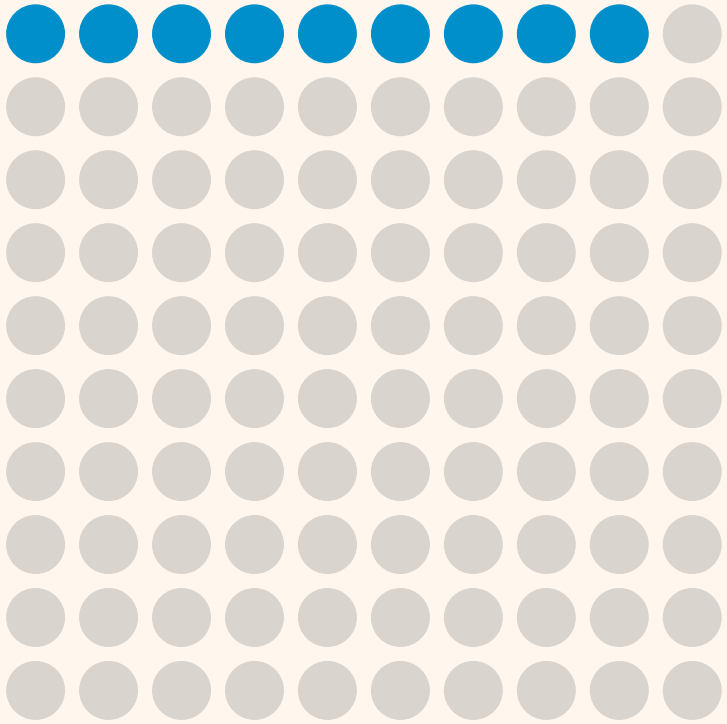

van de volwassen bevolking is 18 tot 23 jaar

22%

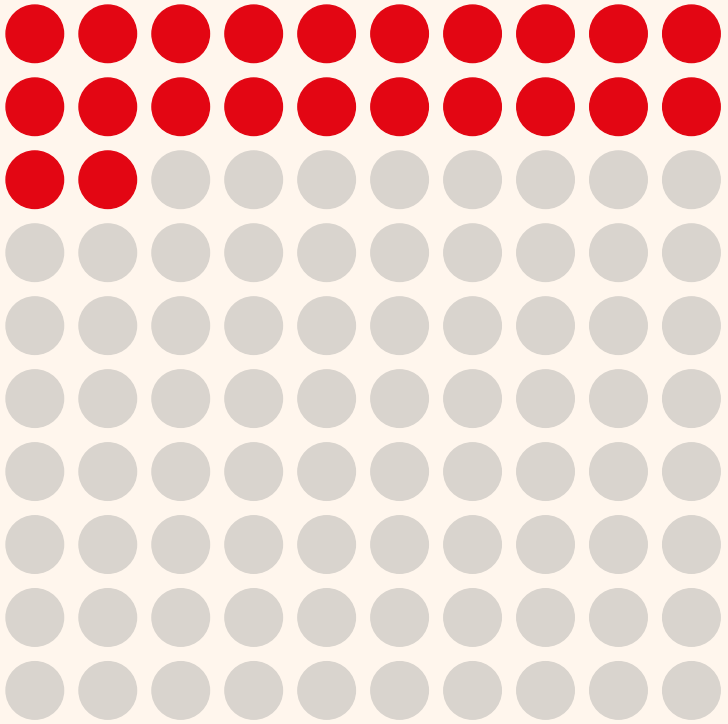

van alle gebruikte spelersaccounts is van iemand van 18 tot 23 jaar

Bron: Kansspelautoriteit (2025)

Online gokken richt zich op de 18e verjaardag

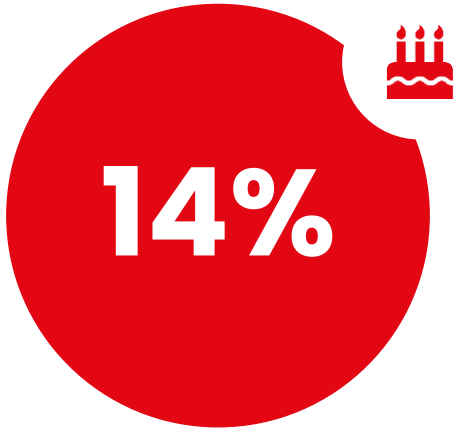

van de nieuwe accounts is van een 18-jarige. 11% daarvan opent op de verjaardag zelf.

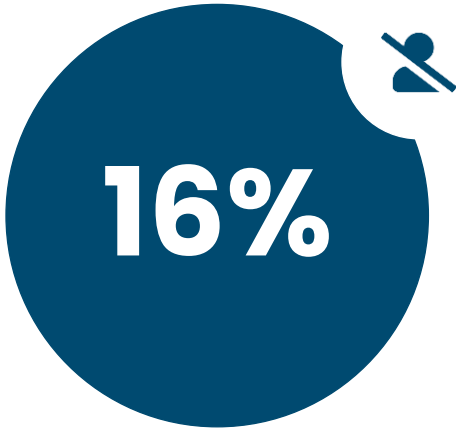

van de inschrijvingen in het uitsluitingsregister Cruks komt van jongvolwassenen.

Bronnen: Kansspelautoriteit (2025; 2026). Accounts en geen personen.

Online

Hoeveel procent van de jongeren ziet online content over snel of makkelijk geld verdienen?

56%

A

78%

B

98%

C

Online

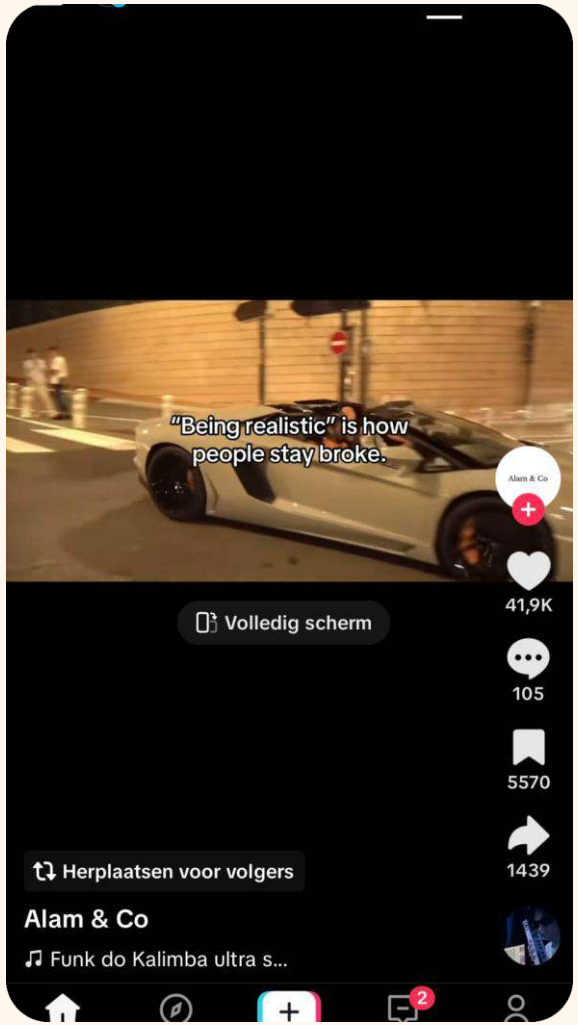
"Being realistic" is how people stay broke.
Volledig scherm
41,9K
105
5570
1439
Herplaatsen voor volgers
Alam & Co
Funk do Kalimba ultra s...

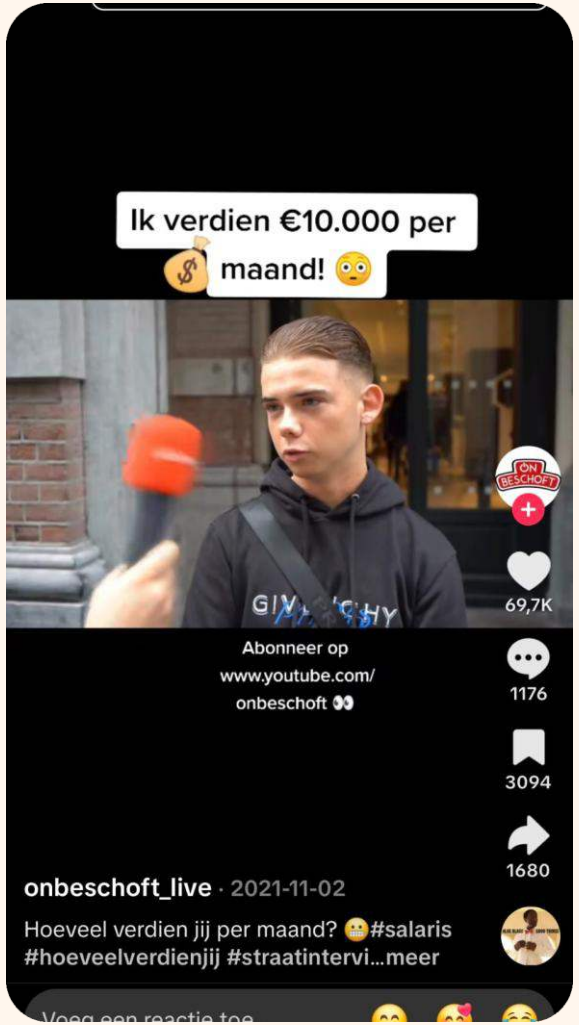
Ik verdien €10.000 per maand! 😳
69,7K
Abonneer op www.youtube.com/ onbeschoft 👀
1176
3094
1680
onbeschoft_live · 2021-11-02
Hoeveel verdien jij per maand? 😬#salaris #hoeveelverdienjij #straatintervi...meer

DIT IS HOE IK DEZE WEEK €843 HEB VERDIEND MET AI OP VINTED!
2798
107
DIT IS HOE
2552
538
Julius Resell 🥂 · 06-28
Nieuw HACK, pas hem toe en je sales vliegen de lucht in! 👀...meer

Online

Wat jongeren online zien

825 video's | TikTok, Instagram, YouTube Shorts

01

Traditioneel werk is een 'val'. Online ondernemerschap is de uitweg.

02

Succes is een kwestie van de juiste mindset.

03

Nu boven later. Het kan snel.

04

Het systeem werkt niet meer voor onze generatie.

Bron: Oomkens (2026), Financiële content op sociale media.

Online

Wat jongeren online (niet) zien

hoe kom ik van mijn schulden af

Beleggen

Cursussen cryptohandel

Verwijzing naar schuldhulpverlening: 0

Van de 486 video's over geld verdienen

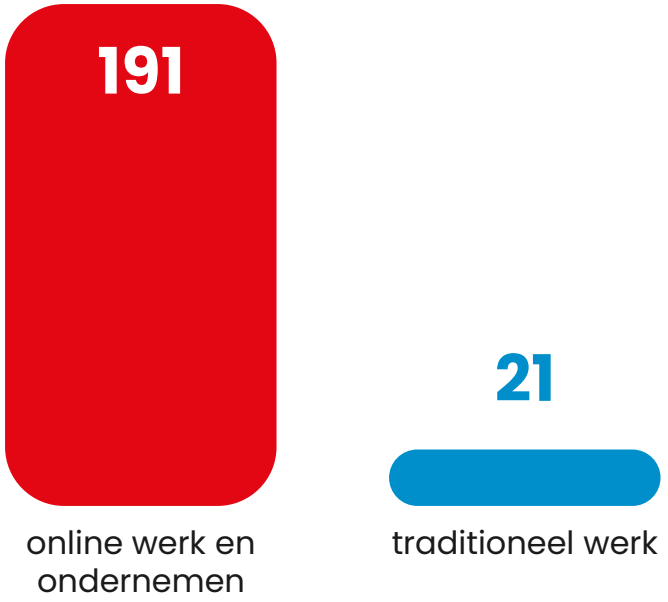

Bron: Oomkens (2026), Financiële content op sociale media.

Online

Influencers niet altijd geloven, en ze toch volgen

66%

gelooft niet dat influencers alleen aanprijzen waar ze achter staan

2 van 3

volgers zegt dat hun financiële situatie veranderde door een advies

46% bespaarde geld

39% verdiende geld

29% verloor geld

61% vindt influencers niet eerlijk

Bron: Wijzer in Geldzaken (2024).

Online

Hoe beïnvloeding werkt

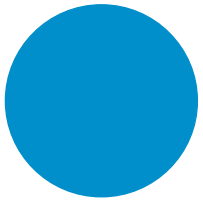

1 video

verandert niets

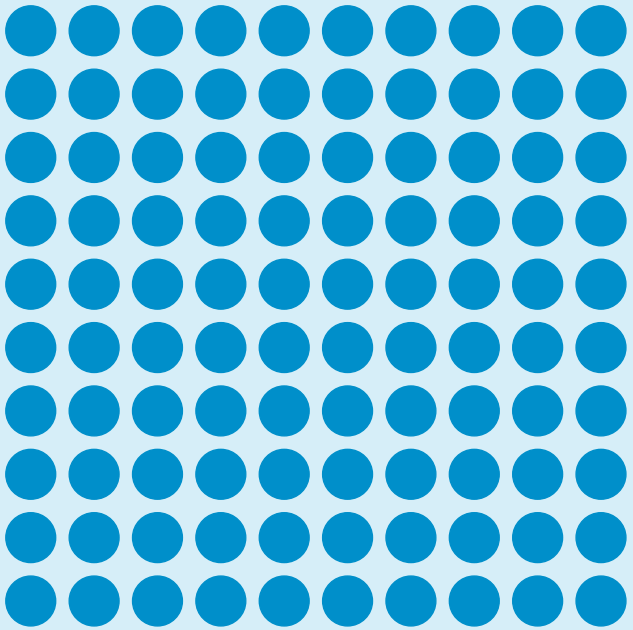

100 video's

verschuiven wat je normaal vindt

Mechanisme, geen meetresultaat. Het TikTok-algoritme versmalt het aanbod al na 50 tot 140 video's (Baumann et al., 2025).

Online

Sociale media kapen het sociale leerproces van jongeren

Leermeesters zijn vervangen en de vangrails ontbreken (Haidt, 2024)

Verklaren

De kaarten zijn niet gelijk geschud

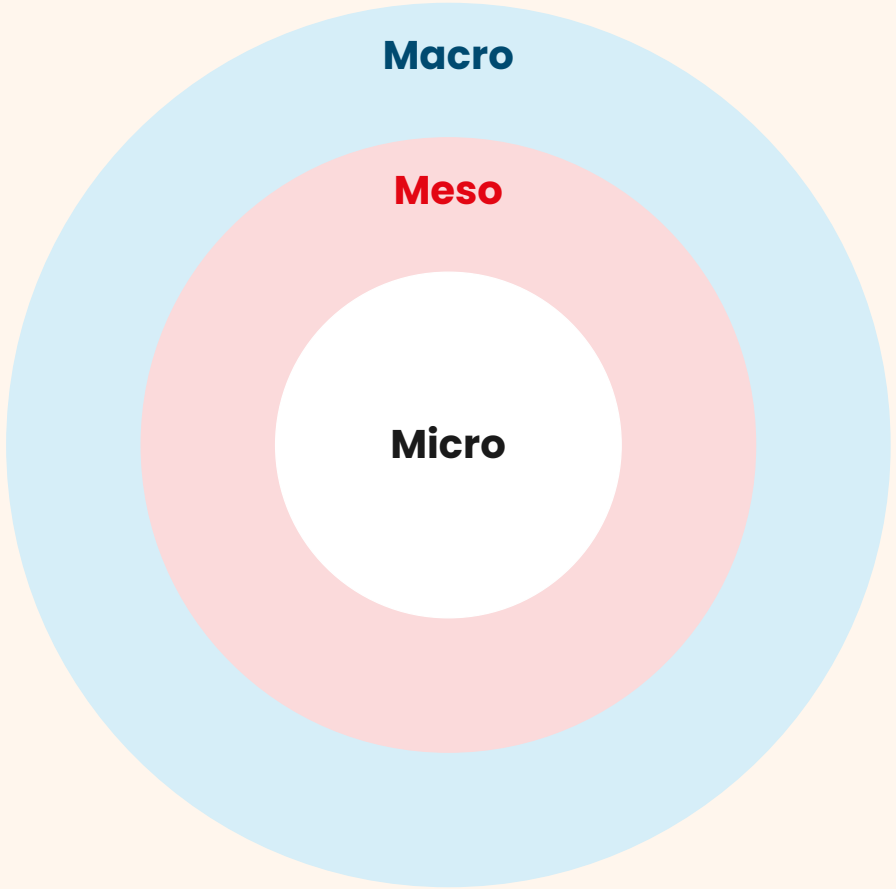

Macro	Bestaansonzekerheid, laagdrempelige risicoproducten, wat online normaal is, de klif bij 18
Meso	Het gezin, financiële stress thuis, ingrijpende jeugdervaringen, hoe sterk het netwerk is
Micro	Psychische belasting, een brein in ontwikkeling, zelfregulatie, coping en zelfbeeld

Bron: Oomkens (2026), hoofdstuk 4.

Risico en bescherming op drie niveaus

	Risicofactoren	Beschermende factoren
Macro Structurele omstandigheden	**R1** Bestaansonzekerheid	**B1** Toereikend sociaal vangnet en inkomensondersteuning
	R2 Laagdrempelige verleidingen	**B2** Regulering van risicoproducten
	R3 Misleidende financiële narratieven op sociale media	**B3** Consumentenbescherming bij overgang naar 18 jaar
	R4 Klif bij 18 jaar	**B4** Praktijkgerichte, structureel ingebedde financiële educatie
Meso Directe omgeving	**R5** Kwetsbaar gezin (lage SES, financiële stress)	**B5** Ouderlijke financiële socialisatie
	R6 Ingrijpende jeugdervaringen	**B6** Veerkrachtbronnen (gezinsbinding, school, mentor)
	R7 Zwakke sociale verankering	**B7** Minstens één veilige, betrouwbare volwassene
Micro Wat de jongere meebrengt *Veel microkenmerken zijn dimensies, en grotendeels de neerslag van macro- en meso-omstandigheden.*	**R8** Psychische belasting en klachten	**B8** Hoge consciëntieusheid / zelfregulatie
	R9 Brein nog in ontwikkeling	**B9** Engagement coping
	R10 Lage consciëntieusheid / zelfregulatie / emotionele stabiliteit	**B10** Hoog leer- en reflectievermogen
	R11 Vermijdingscoping	**B11** Stevig moreel kompas
	R12 Negatief zelfbeeld	**B12** Probleemoplossende vaardigheden
	R13 Lage agressieregulatie	**B13** Gezonde routines (slapen, bewegen, eten)
	R14 Middelengebruik	**B14** Sociale vaardigheden
	R15 Spijbelen	**B15** 'Verborgen talenten'

Bron: Oomkens (2026). Factoren staan per niveau naast elkaar; een rij is geen één-op-één-koppeling.

Verklaren

Gedrag is het eindproduct van een ononderbroken keten van biologische, sociale en maatschappelijke omstandigheden.

Robert Sapolsky, Determined (2023)

Foto door Liam McGarry via Unsplash

Verklaren

Kwetsbaarheid clustert. Bescherming clustert ook.

Bescherming is het minst beschikbaar voor wie het het hardst nodig heeft.

Eén betrouwbare volwassene binnen en buiten het gezin is de meest consistente beschermende factor. Rol jongerenwerk!

Wat werkt

Kennis is niet het probleem

Nederland in PISA. OESO-gemiddelde: 498

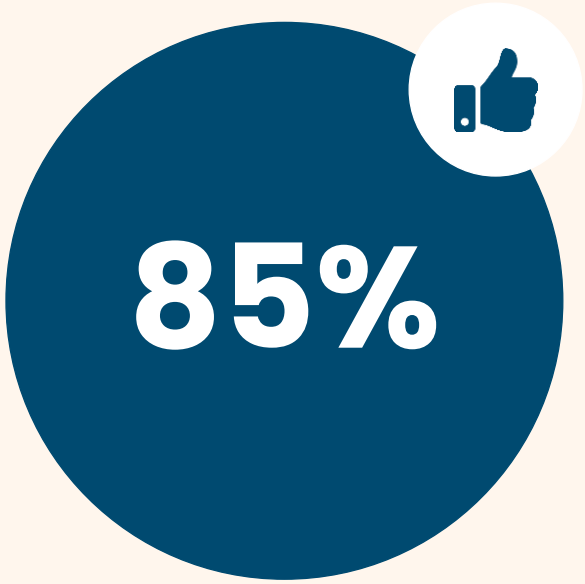

van de 15-jarigen zegt te weten hoe ze hun geld moeten beheren

zette het afgelopen jaar geld opzij. OESO: 67%

Bron: OECD (2023), PISA 2022, financial literacy.

Column Economie Economie

Wél financieel geletterd

De maatschappij is blijkbaar zo ingericht dat teksten begrijpen steeds minder goed lukt, maar geld snappen uitstekend.

Dirk Bezemer

23 september 2026 – verschenen in nr. 39

DE GROENE AMSTERDAMMER

Dat lijkt er wel op, volgens onderzoek door economen Robert Scott en Steve Pressman. Uit individuele enquête-data in de VS concluderen zij dat financiële geletterdheid geen waarneembaar effect heeft op uitkomsten zoals bankroet gaan, te veel schuld hebben, of te weinig spaargeld. Het hangt wel samen met inkomen en vermogen.

Scott en Pressman concluderen dat financiële geletterdheid eerder een bijproduct is van genoeg geld hebben dan een oorzaak van betere financiële besluitvorming. Wie kansen krijgt door afkomst, opleiding en geluk, komt financieel vaker goed terecht. En diezelfde factoren maken het ook waarschijnlijker dat je snapt hoe geld werkt. Maar wie financieel niet goed terechtgekomen is, was niet beter af geweest met meer financiële opleiding. *It's the economy, stupid,* maar net iets anders dan Bill Clinton het bedoelde: het systeem, niet de individuele opleiding, bepaalt vooral wie financieel veilig kan leven – en, als bijkomstigheid, ook beter snapt hoe geld werkt.

Wat werkt

Drie knoppen, in volgorde van wat ze opleveren

Omgeving en product

Checkout, standaardinstelling, krediettoets

De mensen om de jongere heen

Eén betrouwbare volwassene, jongerenwerk

Tegenwicht, geen waarschuwing

Zichtbaar op het moment van de vraag

Wat werkt

Online tegenwicht

Wat werkt

Online zichtbaar zijn en offline het verschil maken

Online

Wijs de weg op het moment dat een jongere zelf iets intikt. Van het algoritme win je het niet.

Offline

Daar valt het verschil te maken, door naast een jongere te gaan staan.

In gesprek!

Wat komt een jongere tegen als hij (online) hulp zoekt?

Hoe verloopt bij jullie het eerste contact? Wie of wat?

De helft gaat naar de ouders. Wat doen wij voor hen?

Wat weten we eigenlijk over het effect van wat we doen?